

Folkeviser fra Sønderjylland,

meddelte af Axel Olrik.

Efterfølgende udvalg er taget af Svend Grundtvigs utrykte visesamlinger. Andre sønderjyske folkeviser er samlede i Jens Madsens *Folkeminder fra Hanved Sogn* (1870) og Feilbergs *Fra Heden* (1863); men disse bøger giver kun en enkelt egns visesang. Her er taget viser fra forskellige egne; og for at give en forestilling om den sønderjyske visesangs betydning som selvstændigt led af den danske folkevisedigtning, er her fortrinsvis meddelt viser, der enten slet ikke eller dog kun sparsomt eller i stærkt afvigende former synges i det øvrige Danmark. Udvalget kunde let være blevet fyldigere; men som det er, vil det nok byde mest nyt både for Sønderjyder og for alle der skøtte om vor folkedigtning. Et af de følgende hefter *Sønderjydske Aarbøger* vil bringe oplysninger om Sønderjyllands hele visefforråd.

Indhold.

1. Hr. Bjørn på Sønderbørg.
2. Hr. Adelbrandt og Lantolille.
3. Hr. Tors tre sønner.
4. Lave og Jon.
5. Utro ridder.
6. Hr. Vilmer finder sin fæstemø.
7. Per svinedreng.
8. Kællingen.
9. Æ fæst mæ så gammel en kjælling.
10. E röv å e rövinn.

Af nr. 1, nr. 6 og nr. 9 har aldrig för nogen optegnelse været trykt.

1. Hr. Björn på Sønderborg.

1. Imellem Sønderborg og Als
der blændes både mjød og vin:
helst for den danske dronning,
siden for liden Kirstin.

Altså i væne.

2. Det var hr. Björn stoldener,
han talte til sin dreng:
„Du sadler mig min ganger rød,
til Sønderborg vil jeg hen.“
3. Det så svarede liden smådreng
var klæd i kjortelen rød:
„I rider så længe til Sønderborg,
jeg frygter, det bliver jer død.“
4. Det var hr. Björn stoldener,
han tog alt til sin kniv:
„Var du ikke min søstersøn,
da skulde det koste dit liv!“
5. Det var hr. Björn stoldener,
han tog alt til sit sværd:
„Havde du ej været min søstersøn,
da skulde du få en ufærd!“
6. Det var hr. Björn stoldener,
han kom ad Sønderborg ind;
der mødte hannem kong Kristoffer,
så venlig hilsede han ham.

7. „Velkommen, hr. Björn stoldener!
du være velkommen her:
Hvor står det til i Norges land?
jeg hør, du min svoger skal være!“
8. „Ak nej, ak nej! Dannerkonge!
det vil jeg ikke begære:
et ord med liden Kirsten at tale
og siden ret aldrig mere!“
9. „Du må tale med liden Kirsten
fra morgen til middagstid;
men hør du, hr. Björn stoldener!
den galge den er red.“
10. Det var hr. Björn stoldener,
han kom ad fruerstuen ind:
han hilser fruer og stolte jomfruer
så mange som vare derind’.
11. Først og sidst danske dronning
alt under sit skarlagen rød:
„Hvor er nu den liden Kirstin?
idag skal jeg for hende dø!“
12. Det var den danske dronning,
hun slog sin hånd mod bord:
„Det forbyde Gud i himmerig,
en ridder skulde for hende dø!“
13. Det var liden Kirstin
hun ganger til den kram:
hun køber sig en sølverbørst,
dertil en sølverkam.

14. Dermed vilde hun rede
den unge hr. Björn sit hår:
og hver en lok, hun redte,
den vædte hun med sine tår'.
15. „Hør du, liden Kirstin,
du græd dog ej for mig:
din fader han vil give dig
en ridder, væner end jeg.“
16. „En ridder min fader kan give mig,
men ej en så væn som i er:
han skal aldrig leve den dag,
han giver mig riddere fler!
17. Hør i, hr. Björn stoldener!
hør hvad jeg beder eder om:
i giver mig eders forgyldte sværd
at jeg eders død må hukom'!“
18. „Ikke får du mit forgyldte sværd
til hukommelse efter min død:
det skal min liden smådreng have
som sadler min ganger så rød.“
19. Det var liden Kirstin,
hun mindte ham af stor nød:
„Det vilde jeg give, hr. stoldener,
at jeg havde længe været død!“
20. „Vil du, liden Kirstin!
at du læng havde været død:
da giver jeg dig mit forgyldte sværd
til hukommelse efter min død.“

21. Det var den liden Kirstin,
hun talte til sin mø:
„Du tager det forgyldte sværd
hæng det i kammeret ind!“
22. „Hør i, liden Kirstin,
alt hvad jeg beder eder om:
at når i ser mig hænge,
i lader god vilje kende!“
23. Så tog de hr. Björn stoldener,
ledte ham for oven den by:
da måtte man høre af liden Kirstin,
så ynkeligt et ry.
24. „Hør du, hr. Björn stoldener,
alt hvad jeg siger dig:
skal liden Kirstin være fuldgod mø
eller enke efter dig?“
25. „Det siger jeg nu på min død
og på min død så brat:
for mig er hun så fuldgod mø,
som hun var fød i nat.
26. Det siger jeg og på min død
og på min sidste tid:
for mig er hun så fuldgod mø,
som jomfru Marie den blid!“
27. „Siger du det på din død
og på din sidste tid:
da giver jeg dig dit liv idag
ved jomfrn Marie hin blid!

28. „Tager i nu min kåbe ny,
i lader den galge klæde:
alle de fruer, hende ser,
de monne godt for mig bede!“
29. Den tid hun så hans kåbe hænge,
hun tænkte, det var ham selv:
satte hun ild i hendes bur
og stak sig selv ihjel.
30. Der kom tidende på tinge,
den tidende var ikke god:
„Nu ligger liden Kirstin,
ligger vejjet på hans sværd.“
31. „Ligger hun, liden Kirstin,
ligger vejjet på mit sværd:
havde jeg end syvtusend liv,
et af dem vil jeg ikke begær!“
32. Han tog en guldring af sin finger,
gav den den mestermand:
„Hør du, du gode mestermand,
gör ej min tid for lang!“
33. „Havde jeg det tilforn vidst,
den elskov havde været så huld:
jeg havde ikke skilt de unge to
for tusend tønder guld.
34. Havde jeg det tilforn vidst,
at elskov havde været så stor:
da havde jeg ej skilt de unge to
for Sønderborg, som den stod.

35. Jeg råder eder alle, store og små,
så mange som her er inde:
i skiller ret aldrig god viljen ad,
lad den tilsammen komme!“
36. For sønden lagde de hende,
for norden lagde de ham:
der vokser to roser på deres grav,
og stilken den var blå.
37. Der vokser to liljer på deres grav
og stilken den var blå:
den spredes over den kirkeknep,
der vilde de holde dom.

Altså i væne!

Her meddelt efter et trykt flyveblad, der må være sønderjysk. En opskrift fra Ballum følger det nøje, men mangler nogle af versene.

På Sønderborg slot vises endnu det vindu, hvor prinsessen stod og så over sundet til det sted, hvor Björn henrettedes; blodpletten på muren står stadig frisk som minde om hendes selvmord.

2. Hr. Adelbrandt og Lantolille.

1. Hr. Adelbrandt han sadler sin ganger grå,
og så rider han til Dannerkongens gård.
2. Og da han nu kom til Dannerkongens gård,
da stod der Lantolille, hun var indsvøbt i mår.
3. „Ak hør du, Lantolille, både favr og fin:
og vil du nu være allerkæresten min?“
4. „Min fader han haver så liden en hund,
den er hr. Adelbrandt så lig om hans mund.

5. Jeg skøtter ikke mer om hr. Adelbrandts tro
end om min faders gamleste sko.“
6. Hr. Adelbrandt svor ved sit eget unge liv:
„Det ord skal blive hævnnet om fem år eller syv!“
7. Og dette stod så hen udi fire år eller fem,
Lantolille var ikke til kirke udi dem.
8. Og dette stod hen i syv år eller ni:
Lantolille var ikke til kirke udi di.
9. Da kom bud til Lantolilles gård:
„Hr. Adelbrandt ligger død på bår.“
10. „Godmorgen mine piger, godmorgen mine mør!
i dag skal i mig til kirken henfør!“.
11. Lantolille hun klædte sig i skarlagen rød:
„Idag vil jeg til kirke enten levend eller død.“
12. „Lantolille, Lantolille, vender eder om!
ti det vil vist være for eder besken blomn.“
13. „Lad denne være besk, lad denne være sød:
idag vil jeg til kirken enten levend eller død.“
14. Lantolille hun kalder på køresvenden sin:
„Du spænder mig fluks for karmen min!“
15. Hun sætter sig ind i karmen med smil
og kører så til kirken med il.
16. Og der de kom udi den grønne rosenlund,
da mødte dem hr. Adelbrandts lille hvide hund.
17. Og der de nu kom lidt bedre frem,
da mødte dem hr. Adelbrandt med hest udi tömm.
18. Hun klappede den køresvend på skulderen sin:
„Du svinge nu hurtigt karmen min!“
19. Og ordet hun næppe af munden fik talt,
før hr. Adelbrandt for karmen holdt.

20. „Hr. Adelbrandt, hr. Adelbrandt, du stille din harm,
og sætte dig ind i min forgyldte karm!“
21. Så slog han ud hendes favre guldhår,
og bandt han det til sin hestes grå lår.
22. Og der var jo vel aldrig så liden en sten,
den tog jo store stykker kød af Lantolilles ben.
23. Og der var jo ret aldrig så liden en kvist,
den tog jo store stykker kød ud af Lantolilles bryst.
24. Og der de nu kom til Dannerkongens gård,
stod der hans kær moder og var indsvøbt i mår.
25. „Ak hør nu, hr. Adelbrandt, så favr og så fin:
hvordan handler du med unge bruden din?“
26. „Ak hør du, kære moder, gør storstuen varm,
for i nat vil jeg sove i min kærestes arm.
27. Ak hør kære moder i varme mig vin,
for i nat vil jeg sove hos kæresten min.“
28. „Nej, aldrig så skal hun varme vin,
ej heller vil jeg sove i armen din.“
29. Om morgenen så årle, som det blev dag,
da var der trende lig i Dannerkongens gård.
30. Den første var hr. Adelbrandt, den anden var hans mø,
den tredje hans kær moder, udaf sorgen var død.

I Ødis sogn på den nuværende grænse af Nørre- og Sønderjylland vises endnu stederne, hvor hr. Adelbrandt og jomfru Lantolille skal have bot; hun på Fovslet og han på Dren-derup, hvor man på loftet viser hans hoved; det er indmuret på loftet, fordi det ikke kunde komme i ro på anden måde. — Visen synges i mange egne af Sønderjylland og det øvrige Danmark; her er en optegnelse fra Hanved sogn ved Flensborg lagt til grund, og seks andre sønderjyske opskrifter er benyttede til mindre rettelser.

3. Hr. Tors tre sønner.

1. Hr. Tor han bode sig der ude ved å,
— for inden den nordenlands si-. —
han havde tre sønner, var lidel og små.
I silke så dræjer de roser.
2. Han havde tre sønner, var lidel og små,
og de skulde dem til skole gå.
3. Ja de skulde dem til skole gå,
af røvere blev de stjålne bort.
4. Hr. Tor han bode sig derude ved å,
han havde tre døtterer, var lidel og små.
5. Han havde tre døtterer, var lidel og små,
og de skulde dem til kirke gå.
6. De trått i guld alt over guld,
små bryster og fingre dem satte de fuld.
7. Og da de kom til tykken ris,
da blev de tre skovrøvere vís.
8. Og da de kom der nede ved stætt,
da mødte dem de røvere der.
9. „Vil i nu være skovrøveres viv?
eller i vil forlade jer unge liv?“
10. „Kun nødig vil vi være skovrøveres viv,
men nødiger vil vi miste vor unge liv.“
11. Ja, så måtte de være skovrøveres viv,
og så måtte de forlade deres unge liv.
12. De begraj dem i så stor en ku-l,
så stor en sten de over dem hu-ld.
13. Så fandt de dem så vild en sti,
den fulgte de lige til hr. Tors gård.

14. „Det er så sildig en aftenstund;
vil i låne os tre pilgrimme hus?“
- * * *
15. Hr. Tor var sövnig og gik i sæng,
de røvere de talte med hans hustru så længe.
16. Vi vil give dig guld som en brændende låww,
vil du i nat ved os alle tre såww.
17. „Ja, først vil jeg have det guld at se,
så vil jeg sove ved jer alle tre.“
18. Den tid, hun fik det guld at se,
da gjorde det hende i hjærtet så ve.
19. „Først vil jeg se, om hr. Tor er i sænge;
i venter mig stille herinde så længe! —
20. Stander op, hr. Tor, i væren vel fus:
det er tre røvere, vi har lånt hus.
21. Hr. Tor, vågn op! i væren vel vre'
forladt haver vi vore dætterer tre.“
22. Hr. Tor lader ø-v over al sin gård:
„Stander op, mine svennd, tager vaben å!
23. Tager vaben å foruden al færd!
de røvere de har så hvasse norre sværd.
24. Tager vaben å foruden al kiv!
de røvere de har så hvasse norre kniv.“
- * * *
25. „I værge så godt, i værge vil:
alligevel skal i klæde stejle og hjul.“
26. „Ja, skal vi alligevel klæde stejle og hjul,
dog drikker vor fader med kongen god jul.
27. „Men drikker jer fader med kongen god jul,
hvi går i da her i skygge og skjul?“

28. „For vi var os tre børn så små,
og vi skulde os til skole gå.
29. Af røvere blev vi stjålne bort;
hvad de os lærte, det var ikke smukt.
30. Vi har været hos dem i femten år
og levet kun af de smuler små.
31. Den første rovgerning, som vi haver gjort,
tre stolte jomfruer vi haver afmört.
32. Vi begraj dem i så stor en ku-l,
så stor en sten vi over dem hu-ld.“
33. „Og er det nu sandt, som jeg haver hørt,
jeres tre kære søstre i haver afmört.
34. Ja, er det nu sandt, som jeg haver hørt,
jeres egen kær moder i vilde have forført.
35. Jeg vil give jer sadel, jeg vil give jer hest:
i rider af landet, som i kan bedst!“
36. „Nej, vi vil ikke af landet rømme,
men vi vil give blod for blod igen.“
37. De bredte deres kapper ud over gulv,
og der lod de deres blod i rende.
38. Hr. Tor han spændte for karmen vide,
han hented hans tre døtterer med stor kvide.
39. Hr. Tor han lod en kirkegård göre,
— for inden den nordenlands si-. —
og der lod han alle sine børn i føre.
- I silke så dræjer de roser.

Hr. Tors gård skal have ligget ved Hjartbro by i Bevtøft sogn, der hvor nu bolsstedet Krejsel er, tæt ved Jarde å og straks vest for Hjartbro skov; man viser endnu spor af borggravene.

Meddelt her efter en opskrift efter Karen Margrete Frisk i Skrydstrup og en stump af en opskrift fra Agerskov. Visen

er ikke blot mærkelig ved sit indhold, der afviger ikke lidt fra andre danske og svenske opskrifter, men også ved at den er mere i sønderjysk mål end folkeviserne plejer at være (en endnu nøjagtigere optegnelse end den foreliggende havde været at ønske). Enkelte ting i dens indhold og især sprogformer som *vaben*, *i væren* viser, at den sønderjyske form af visen er indvandret lige fra Sverig. Derved forklares også dens sønderjyskhed: den er gået uden om det danske rigssprog.

4. Lave og Jon.

1. Hr. Peter han kommer fra tinge hjem,
— I ere velbaand*). —
liden Kirsten går for sin fader frem,
at spørge om Jon.

I binde op hjælm af røden guld og følge Jon.

2. „Den rige hr. Lave han haver dig fæst.“
— I ere velbaand. —
„Da vil det ikke blive for hans bedst’,
om lever hr. Jon.“

I binde op hjælm af røden guld og følge Jon.

3. Hr. Lave han lader sit bryllup bo,
og hr. Jon han lader sin ganger sko.
„Jeg vil med,“ sagde Jon.

4. De fulgte den brud til brudebænk,**)
elleve riddere bar for hende skænk,
den første var Jon.

*) Rettere: vel bo en, d. e. vel rustet.

***) Meddelt: brudehus.

5. De fulgte den brud til brudeseng,
de glemte at løse hendes snörelænk.
„Det vil jeg,“ sagde Jon.
6. [Hr. Jon han lukker den döör så brat:
„I siger den rige hr. Lave godnat,
alt fra hr. Jon.“]
7. Årle om morgen, da det blev dag,
hr. Lave han vilde for kongen at kla-g.
„Jeg vil med,“ sagde Jon.
8. Hr. Lave han trådte ad döören så brat,
hr. Jon han tog alt til sin hat:
„Goddag,“ sagde Jon.
9. „Jeg havde mig en ungebrud fæst,
en anden skön ridder har sovet hende næst.“
„Det er mig,“ sagde Jon.
10. Kongen han svared et ord med æ-r:
„Vor dronning skal deri dommer væ-r.“
„Det var godt,“ sagde Jon.
11. Dronningen svared i samme sind:
„I unge to riddere må dyst om hend.“
„Det var godt,“ sagde Jon.
12. Den förste dyst de sammen red,
hr. Laves hest i knæ faldt ned.
„Stat op,“ sagde Jon.
13. Den anden dyst de sammel kast,
hr. Jons sajel den sønder brast.
„Hjælp Gud!“ sagde Jon.

14. Den tredje dyst, jeg udsige vil,
da måtte hr. Lave sætte livet til.
„Jeg vandt,“ sagde Jon.
15. Nu haver liden Kirsten forvunden hind harm,
hun sover hver nat i hr. Jons arm.
„Det gör hun,“ sagde Jon.
16. Nu haver liden Kirsten forvunden sin kvi-d,
— I ere velbaand. —
hun ligger hver nat ved hr. Jons si-
„Det gör hun,“ sagde Jon.
- I binde op hjælm af røden guld og følge hr. Jon.

Opskrift fra Genner ved Åbenrå. Visen synges også ret almindelig på den nørrejyske hede, men ellers ikke i Danmark. Kilden for denne sang er et oftere trykt flyveblad, hvorfra jeg har lånt vers 6.

5. Utro ridder.

1. „Om alle disse bjærge de vare af guld,
og alle disse vande vare vin:
dem vilde jeg forære min stolte jomfru,
for hun er allerkæresten min.“
2. „Eftersom du har så stor en attrå
og begærlighed efter mig:
hvi går du ej til min faders gård
og beder ham selv om mig?“
3. „Igår var jeg hos din fader,
og din fader han svarede mig nej:
tag orlov, tag orlov, min stolte jomfru,
rejs ud af landet med mig.“

4. „Om jeg med orlov hos dig var rejst
ud af landet med dig:
jeg frygter, når vi kommer i et fremmed land,
at du vilde svige mig.“
5. „Ja hvorfor skulde jeg dig svige,
du er jo ingen fattig mands barn;
men du er jo den rigest og den dejligste,
vor konge han har i sit land.“
6. De satte hverandre stævne
alt under en lind så grøn,
og der lå de den lange sommernat,
til solen den over dem skind.
7. Og det var om morgenen så tidlig,
den ridder stod op og han red;
og enlig så stod den stolte jomfru,
så sørgelig sine hænder hun vred.
8. „Krist give, at jeg kunde leve den dag,
at jeg kund' forvinde min nød:
den ridder, som mig så skammelig bedrog,
måtte bede mig selv om brød!“
9. Krist give, at jeg kunde leve den dag,
at jeg kund' forvinde min harm:
den ridder, som mig så skammelig bedrog,
skulde blive både ussel og arm!
10. Så slog han den jomfru på munden:
„Skulde jeg blive ussel og arm?
Jeg haver de møller syv,

de ere så vel belagt,
de ere så vel beprydet:
de maler kanél og hvede.“

11. Ja det stod hen udi årene fem,
ja det stod hen udi årene ni;
den ridder han kom udi kongens gård
med pilgrimsstav udi hånd.
12. „Der ser jeg min kærest komme,
han er både ussel og arm.
Stander op, stander op, kære sønner to,
skænker for eders fader vin!
jeg husker ham nok den dag så god,
da han var allerkæresten min.
13. Stander op, stander op, kære sønner to,
skærer for eders fader brød!
jeg husker ham nok den dag så god,
da han havde ingen nød.
14. Stander op, stander op, kære sønner to,
skænker for eders fader vand!
jeg husker ham nok den dag så god,
da han var min kærest for sand.“
15. Og kongen han selv bag døren stod
og hørte på disse ord;
så drog han ud sit røde guldsværd
hug hannem hovedet af.
16. Så tog han det hoved, så blodigt som det var,
lagde det i sin datters skød:

„Græd nu! græd nu, kære datter!
græd nu for hovedet så rød!“

17. „Hvorfor skulde jeg græde?
slet intet jeg smile kan;
den bæk den er jo aldrig så tør,
der kommer jo dog en gang vand.“
18. Det var ikkun to timer,
før de klokker tog til at ring,
og ind så kom da kongen selv,
fandt sin datter bleg under kind.
19. „Havde jeg kun dette tilforen vidst,
i havde elsket hverandre så højt,
så havde jeg ikke vild eder adskilt
for fyrretyve tønder guld.“

(Opskrift fra Risjarup.)

6. Hr. Vilmer finder sin fæstemø.

(Fra Grumtofte i Angel.)

1. Hr. Vilmer han udrier,
— om sommeren, ven du est grøn. —
om hans allerkjærresten a lier.
Hun sover så liden i løn.
2. Han red över de diger,
igjennem de ni kongeriger.
3. Han red ind i den græfnde gor,
der stander den græfind svøft i fior.
4. „Hvad stander i her favr o fin?
alder hær æ sét en dejlere jin.“

5. „Hær i alder sét en dejler end æ,
[da hær æ mæ en skjön dern.]
6. Da hær æ mæ en skjön dern,
hun skinner som æ morgenstjern.“
7. Han bød hende guld så rød,
om han dog it kund få hende a se.
8. „Nej, behold i jert guld så rød!
i skal vel iligevel få hende a se.“
9. Den græfind ind ad de döre trén,
hun talte til hendes skjön dern.
10. „Stå op, skjön dern, a klæ'n dæ brat!
du skal vel gå o skjenk i nat.“
11. A, skal æ gå o skjenk i nat?
æ kan it å mine fødder stå.“
12. Den skjön dern stod op, drog guld över guld,
finger o bryster dem sætter hun fuld.
13. Skjön dern hun ind ad dören trén,
nu ær det olt andet, sit solen hær skén.
14. Hr. Vilmer han klapped o de hynner så blå:
„Hør i, skjön dern, i sætter jer derpå!“
15. „Nej, it æ tar, o it æ må,
it den græfind hit mæ så.“
16. Den skjön dern gik for de vinner a stå:
„Nu er det syv år, sit æ solen så.“
17. Er-æ no syv år, sit i solen så,
så sier os, hvor i er kommen frå!“
18. „Kong Niels så hjett min faer,
dronning Ellen min kjære moer.
19. O så hr. Vilmer min fæstemand,
den overste Guj det befaler æ ham!“

20. „Kong Niels så hjelt jer faer,
o så dronning Ellen jer kjære moer.
21. O så hr. Vilmer jer fæstemand:
så findes vi her i fremmede land.“
22. Hr. Vilmer han tow hind, som han kunde best,
han løft hind o hans affelgrå hest.
23. „O, hadd æ dette hat vidst,
i skuld ret alder ha fåt hind a se!“
24. Han ønskt den græfind så mannen und nat,
som himmelen er med stjerner besat.
25. Han ønskt den græfind så mant undt år,
— om sommeren, ven du est grön. —
som linden bær løv, som hinden bær hår.
- Hun sover så liden i lön.

7. Per svinedreng.

1. Per svinedreng han satte ved busken og kvaj:
— nonnenino ninonnenino. —
„Mon a skuld få kongens datter i år?“
Diraillit dirrililit dirallala.
2. Da svared den orm som der udi busken lå:
— nonnenino ninonnenino. —
„Du kan jo ikke ve-d, hvad lykke du kan få.“
Diraillit dirrililit dirallala.
3. Om aftenen så sildig, som dogen faldt å,
da fik lidel Kjersten lyst til Per svinedreng at gå.
4. [„Og hør, Per svinedreng, hvad jeg siger dig:
stå op og luk mig ind til dig!“]

5. „Nej, ingen så haver jeg stævnen sat,
og ingen lukker jeg i min bure om nat.“
6. „Jo, mæ så haver du stævnen sat,
og mæ lukker du i din bure om nat.“
7. Ja, femten navler og dertil en pind
ja dem drøv hun fra og så gik hun ind.
8. [„Og hør, Per svinedreng, hvad jeg siger dig:
stå op og lad min sko afdræj!“
9. „Sæt din hæl imod din tå,*)
så dræjer du den både a' og å.“
10. Så sætter hun sæ på hans sængestok
og holder ved ham den lange snak**).]
11. „Ak, hør nu, Per svinedreng, hvad jeg vil sige dig:
og nu vil jeg op i sængen til dig.“
12. „Min skjort den er så sort som æ jord,
den er ikke bløn tue si-n ovverfjor.“
13. „A vår tefrej, din skjort vå så sort som peg:
så skal du endda vend dig om til mig.“
14. [„Ja kan jeg ikke frej for dig ha,
så står jeg op for den konge og klav.“]
15. Om morgen så tidlig, da de no bløv dav,
ja så gik han ind for den konge å klav.
16. „Ak hør, lille konge, både favr og fin!
a kan ikke ligg i frej for den lidel Kjerstin.“
17. „Ak hør, lidel Kjerstin, hvad jeg vil sige dig:
her står no Per svinedreng og klaves over dig.“
18. [„Ja vel er det sandt, jeg til hannem gik,
Gud véd, min vilje jeg aldrig med ham fik.“]

*) Meddelt: tå imod din hæl.

**) Rettere: og legte med hans gule lok.

19. „Hvad heller vil du málke mjælk udi spand?
eller du vil være dronning over Engelland?“
20. „Langt heller vil jeg málke mjælk udi spand,
end jeg vil være dronning over Engelland.“
21. Per svinedreng drog af hans handsker små:
da haj han de femten guldringer på.
22. Per svinedreng drog af hans kjortel grå:
ja da var den: flöjel forinden blå.
23. Per svinedreng drog af hans gamle grå hat:
— nonnenino ninonnenino. —
ja, da var hans hår med guld belagt.

Diraillit dirrilit dirallala.

Meddelt efter en opskrift fra Rødding höjskole (V. 11 står i opskriften efter v. 13), de indklamrede vers er af en opskrift fra Risjarup. Stumper af visen er optegnede i Agerskov og i Brede.

8. Kællingen.

1. Jeg var mig så faver en ungersvend,
og jeg vilde ud at bejle;
da mødte mig så gammel en kælling,
jeg trode hun var en pige.
For jeg, for jeg kan ej få nattero for kællingen.
2. Den förste nat, vi sammen lå,
vi kystes og vi klappet;
den anden nat, vi sammen lå,
vi nippest og vi nappet.
3. Den tredje nat, vi sammen lå,
hun bed mig i mit øre;

så gik jeg hele fjorten dag,
og kund' slet intet høre.

4. Jeg gik mig til præsten hen,
kællingen at forklage;
kællingen hun bag efter kom
med hendes skydsel og rage.
5. Præsten tog op sin lille bitte bog,
og han begyndte at læse;
kællingen tog hendes knortede kæp,
slog præsten over hans næse.
6. Jeg tog mig en lillebitte båd
og vilde ro ud fra strande;
kællingen tog hendes små sold,
hun sank til havsens bunde.

For nu har jeg fået nattero for kællingen.

9. Æ fæst mæ så gammel en kjælling.

1. Æ fæ-st mæ så gammel en kjælling,
hun gåd slet intens haj,
vælling å grød de gåd hun haj,
de vår hind davle føj.
2. Så hitt æ så got et raj,
så got et raj a Norre:
æ såt hind a vor jullebar,
sa kør æ åp ad æ Torregad,
kjøbmanden der os mødte.

3. „Å hør, du gode bondemand,
å vil do sot lild sæ-l:
så kør kun åp for æ øllekuns dør,
dær vil æ dæ pænge tæ-l.“
4. Penge blev tåld, å sotten blev såld,
å manden lakked ad hånde:
„Pigger å dreng; nå hinter vos vand,
så vil vi sot lild skåld.“
5. Da våvned den kjælling, i vrå hun lå
med femten krykker i hånde:
„Skåldler i mæ, så slær æ jær,
så er vi alle skændte.“
6. Å herre Guj nåj mæ fatte mand
for åld min manne pæ-ng!
æ tændt, æ haj fån en goj fed so,
da vår et en gammel kjælling.“

Nr. 8 og 9 er fra Gestrup i Agerskov sogn. — Denne sidste vise kendes slet ikke andre steder fra.

10. E røw' å e røwinn.

(Fra Sundeved.)

1. |: Dæ va en røw' å en røwinn, :|
klöwekat hon va dæ tjenestkvin.
Får en skjön awden.
2. De hæ-net sæ, dæn røw' han dø-;
klöwekat hon grå- hin öjen rø-.

Vers 3: sot lild, den lille so.

3. De spu-r dæn bjö'n*) u-ri dæn skåw':
han vill sæ mæ röwæng'k trolåww.
4. Dæn bjö'n han kâm' ri-en i gâ'e,
dæ stâj klöwekat, va svøft i må'e.
5. „Hø'e do, klöwekat, do tjenestekvin,
vor æ hon sjel' röwæng'ken inn?“
6. „Hon gæ'e å e gul' å klapper å e desk,
hon grær'e, hon hæ hin hærre mest.“
7. „Grær'e hon, hon hæ hin hærre mest,
da vel æ væ-e hin hærre få vest.“
8. Klöwekat hon in' å stel får e bo'e:
„Å hæ-r æ bæjler i vo gâ'e.“
9. „Å æ hæ bæjler i vo gâ'e:
å va få klæ-e hæ han å'?“
10. „Hans klæ-e di æ-re så ly-se,
hans öjen di se'e så gy-se.“
11. „Næj, æ hans klæ-e så ly-se,**)
da vel æ hæler sed æng'k i fjo-rten daww.“
12. De spu-r dæn ul' u-ri dæn skåw':
han vill sæ mæ röwæng'ken trolåww.
13. Dæn ul' han kâm' ri-en i gâ'e,
dæ stâj klöwekat, va svøft i må'e.
14. „Hø'e do, klöwekat, do tjenestkvin:
vor æ hon sjel' röwæng'ken inn?“
15. „Hon gæ'e å e gul' å klapper å e desk,
hon grær'e, hon hæ hin hærre mest.“
16. „Grær'e hon, hon hæ hin hærre mest,
da vel æ væ-e hin hærre få vest.“

*) Eller: vi'bas.

**) Eller: næj för æ vel e vi'bas ha.

17. Klöwekat hon *in'* å stel får e bo'e:
„Å hæ-r ær en bæjler i vo gâ'e.“
18. „Å æ hæer en bæjler i vo gâ'e:
å va få klæ-e hæ han å'?“
19. „Hans klæ-e di se'e så bru-ne,
hans öjen di se'e så mu-se*).“
20. „Næj, æ hans klæ-e så bru-ne,
da vel æ he'er sed æng'k i fjo-rten daww.“
21. De spu-r dæn röw' u-ri dæn skåw',
han vill sæ mæ röwæng'k trolåww.
22. Dæn röw' han kâm' ri-en i gâ'e,
dæ stâj klöwekat, var svøft i må'e.
23. „Hø'e do, klöwekat, do tjenestkvin:
vor æ han sjel' röwæng'ken *inn'*?“
24. „Hon gæ'e å æ gul' å klapper å e desk,
hon grær'e, hon hæ sin hæerre mest.“
25. „Grær'e hon, hon hæ sin hæerre mest,
da vel æ væ-e hin hæerre få vest.“
26. Klöwekat hon *in'* å stel får e bo'e:
„Å hæer æ bæjler i vo gâ'e.“
27. „Å æ hæ bæjler i vo gâ'e:
å va får klæ-e hæ han da å'?“
28. „Hans klæ-e di æ så fi-ne,
hans öjen di se'e som di-ne**).“
29. „Ja, æ hans klæ-e så fi-ne,
la ham i sa'len tri-ne!“

*) Eller: Hans klæ-e di æ så gu-le
hans öjen di se'e så hu-le.

***) Eller: Hans klæ-e di æ så rø-de,
hans öjen di se'e så sø-de.

30. No hæ rōwæng'k fåvon'en hin svi-,
 hon sōw'e væ nat ve æ rōw' sin si-.
31. |: No hæ rōwæng'k fåvon'en hin har'm, :|
 hon sōw'e væ nat ve æ rōw' sin ar'm.
- Får en skjön awden.

Visen er optegnet i Hostrup, Ensted sogn ved Åbenrå, men er siden af en mand fra nabosognet Feldsted omskrevet med nøjagtigere gengivelse af udtalen. Om den her brugte lydskrift se næste stykke.

Opskrifter af viser, rim, æventyr, sagn, ordsprog og folkeskikke fra Sønderjylland bedes sendte til Årbøgenes udgivere eller til kandidat Axel Olrik, Rabeks allé 2, København, V. Opskriverne bedes at meddele deres navn og bopæl og, af hvem de har hørt det optegnede; særlig ønskes opskrifter på sønderjysk folkemål. Viserne vil blive trykte i *Danmarks gamle Folkeviser*, udgivne af Svend Grundtvig; og det øvrige vil altsammen på forskellig måde komme studiet af danske folkeminder og dansk folkemål til gode. Udvalg deraf kan ventes meddelt i dette tidsskrift eller i de sønderjyske blade.
